

ANTONI CASTEL

La cooperació en el circ mediàtic

Apareixen en totes les crisis des de fa uns quants anys. Al cap de poques hores d'una catàstrofe o d'un conflicte hi desembarquen desenes de treballadors de les agències internacionals i de les organitzacions no governamentals occidentals. Amb el logotip de l'entitat ben visible (si no, és com si no existissin en el circ mediàtic en què es converteix tota tragèdia), metges, infermers, logistes, bombers i enginyers aixequen en pocs instants camps de refugiats, hospitals o centres d'acollida per als desheretats, que agraeixen amb un somriure la solidaritat internacional. Els nens, en disciplinada fila índia, recullen la sopa en pots de plàstic, alhora que les metgesses rehidraten els més menuts en improvisades tendes de campanya i els tècnics proven d'agrupar les famílies.

Les escenes que ens serveixen les televisions no passarien de ser una mostra de la lloable generositat envers els més necessitats, si no fos pel comportament d'algunes ONG i agències governamentals, més preocupades per la rendibilitat política que no per la qualitat; per seguir els interessos de la política exterior del seu país, que no per prestar un servei de forma anònima. Com que les lleis del mercat són el dogma d'aquest final de segle que ha proclamat la mort de les ideologies, s'ha de treure el màxim profit de les actuacions de cooperació. Així, en un dels últims terratrèmols, els telenotícies de tot el món van dedicar bastants minuts al rescat d'una nena jueva gràcies a la cooperació d'Israel. Entre els centenars d'actuacions arriscades de bombers de mig món, de rescats entre les runes, el cas d'aquesta nena va merèixer el desplegament informatiu més destacat. Segur que els experts israelians se'n devien tornar satisfets a Tel-Aviv, perquè havien aconseguit de salvar una nena i de rendibilitzar mediàticament el nom de la seva cooperació, encara que fos amb la discutible selecció d'una víctima seguint criteris de pertinença comunitària. Què en pensaríem, dels bombers de Barcelona que van anar al mateix terratrèmol, si haguessin donat prioritat

als catalans a l'hora de buscar entre la runa?

El cas de la nena jueva és un exemple extrem de la cooperació que es mou només per interessos polítics. No és pas l'únic. A Rwanda, el 1994 s'hi va instal·lar una ONG, a la zona de seguretat, protegida pels soldats francesos, on van refugiar-se una bona part dels milicians hutus que havien participat en la matança contra els tutsis. La seva presència, justificada per raons humanitàries, va permetre que els milicians es refessin.

En el moment que les càmeres de les grans cadenes de televisió es traslladen a un altre lloc, perquè, de catàstrofes, no en falten, les ONG que viuen en simbiosi amb la imatge desapareixen. Els anomenats "rambos de la cooperació" se'n van allà on poden amortitzar la seva presència i poden ensenyar el logotip,

especialment ara que s'acosta Nadal i que la gent sent la necessitat de fer caritat. Què serien les festes de Nadal sense les imatges d'un refugiat a famat, o d'un orfe africà plorant a boca batent i demanant-nos, a través de la televisió o d'un anunci al diari, uns moments d'atenció?

Aquest breu article no vol pas criticar la labor de centenars de professionals que dediquen els seus coneixements i el seu temps a millorar la sort dels altres. Ben al revés,

el fet de reconèixer la seva generositat ens ha d'obligar a reflexionar sobre la necessitat de rebutjar els excessos, de rebel·lar-se contra la supeditació d'algunes ONG al circ mediàtic, d'oposar-se al control polític de les línies d'actuació en cooperació. En el pròxim terratrèmol, inundació o guerra, voldria veure com els cooperants tracten les persones sense triar-les seguint criteris identitaris, voldria veure els metges, sense distintius a la samarreta, anònimament, auscultant els nens que tenen insuficiència respiratòria. I que quan les televisions abandonin l'escenari de la tragèdia, les ONG continuïn treballant com si res no hagués passat, perquè és segur que les víctimes continuen necessitant el seu ajut.

“Hem de reflexionar sobre la necessitat de rebel·lar-se contra la supeditació d'algunes ONG al circ mediàtic.”

Periodista